

תוכן העניינים

ז	עם הספר
ט	הקדמה

1. מערכת ה'זמנים' של הפועל

1	מבט כללי	1.0
2	'פעל' להבעת העבר הריאלי	1.1
5	'פעל' להבעת העבר הלא-ריאלי	1.2
2	הבעת הנגד-עובדתיות ברישה ובסיפה של משפט תנאי בטל	1.2.1
7	'פעל' בהבעת העתיד	1.2.2
7	'פעל' וציווי להבעת העתיד המודלי	1.3
8	'פעל' וציווי בפסוקיות עצמאיות (עיקריות)	1.3.1
12	'פעל' (ו'יהיה פועל') בפסוקיות תוכן ובכמה פסוקיות תיאור	1.3.2
15	בינוני פועל להבעת העתיד שמכאן ואילך	1.4
17	בינוני פועל להבעת ההווה	1.5
17	ההווה העכשווי	1.5.1
18	הווה של נוהג ורגילות	1.5.2
18	'עתיד לפועל' להבעת העתיד ה'טהור'	1.6
20	הבעת ההווה הכללי המודלי	1.7
20	במשפטים עצמאיים (עיקריים)	1.7.1
23	ברישות של הלכות קזואליסטיות	1.7.2
25	הבעת הזמן היחסי בפסוקית תיאור זמן	1.8
26	הביטוי 'נמצא פועל' להבעת התוצאה	1.9

2. המשפט הפועלי

28	דגמי המשפט הפועלי	2.1
28	דגם [1]: נושא + פועל	2.1.1
31	דגם [12]: נושא + פועל + מושא ישיר	2.1.2

36	דגם [13]: נושא + פועל + מושא העקיף	2.1.3
42	דגם [14]: נושא + פועל דמוי אוגד + גרעין נשואי	2.1.4
44	דגם [15]: נושא + פועל + משלים תיאורי	2.1.5
45	דגם [16]: נושא + פועל + פסוקית מושאית מפורשת	2.1.6
47	דגם [17]: נושא + פועל + שם פועל	2.1.7
49	דגם [18]: נושא + פועל + בינוני פועל	2.1.8
49	דגם [19]: נושא + פועל + ו + פועל	2.1.9
	דגם [122]: נושא + פועל + מושא ישיר + מושא ישיר (מושא כפול)	2.1.10
50		
51	דגם [123]: נושא + מושא ישיר + מושא עקיף	2.1.11
53	דגם [124]: נושא + פועל (גרימה) + מושא ישיר + גרעין נשואי	2.1.12
	דגם [125] / [135]: נושא + פועל + מושא ישיר/עקיף + משלים תיאורי	2.1.13
54		
	דגם [126]: נושא + פועל + מושא ישיר + פסוקית מושאית מפורשת	2.1.14
55		
55	המושא הישיר הוא מושא מקודם	2.1.14.1
56	המושא הישיר אינו מושא מקודם	2.1.14.2
56	דגם [127] / [128]: נושא + פועל + מושא ישיר + שם פועל/בינוני	2.1.15
56	דגם [133]: נושא + פועל + מושא עקיף + מושא עקיף	2.1.16
	דגם [136]: נושא + פועל + מושא עקיף + פסוקית מושאית מפורשת	2.1.17
57		
57	המושא העקיף הוא מושא מקודם	2.1.17.1
58	המושא העקיף אינו מושא מקודם	2.1.17.2
58	דגם [137] / [138]: נושא + פועל + מושא עקיף + שם פועל/בינוני	2.1.18
59	דגם [155]: נושא + פועל + משלים תיאורי + משלים תיאורי	2.1.19
59	דגמים בעלי שלושה משלימים	2.1.20
60	מתי 'את' ומתי אפס לפני מושא ישיר?	2.2
60	מושאים ישירים מיודעים פורמלית הבאים בלי את	2.2.1
62	מושאים ישירים שאינם מיודעים פורמלית הבאים עם את	2.2.2
63	'את'/'ל' - לפני נושא	2.3
65	מתי כינוי הגוף המושאי דבוק לפועל ומתי ל'אות'?	2.4
66	הבעת הנושא הסתמי בדרכים דקדוקיות	2.5
	השימוש בכינוי הגוף הפרוד כגוף ראשון ושני במשפט שנשואו פועל מפורש	2.6
67		
69	ההתאם הדקדוקי בין הנושא והנשוא	2.7

3. המשפטים הלא-פועליים

71	המשפט השמני	3.1
71	המשפט הדר-איברי	3.1.1
	הנשוא הוא צ"ש לא-מיודע או תואר המסווג את הנושא או משייך לו תכונה	3.1.1.1
71	הנשוא הוא צ"ש מיודע המזהה את הנושא, שהוא כינוי גוף או כינוי רמז	3.1.1.2
73	הנשוא הוא צ"י	3.1.1.3
74	הנשוא הוא פסוקית תוכן המביעה את תוכנו הספציפי של הנושא המופשט	3.1.1.4
77	הנשוא הוא שם פועל המביע מודליות	3.1.1.5
78	המשפט התלת-איברי – האיבר השלישי הוא	3.1.2
79	הנשוא הוא צ"ש לא-מיודע או תואר או צ"י	3.1.2.1
80	הנשוא הוא צ"ש מיודע סמנטית המזהה את הנושא	3.1.2.2
81	המשפט התלת-איברי – האיבר השלישי היה	3.1.3
81	הנשוא הוא צ"ש לא-מיודע או תואר או צ"י	3.1.3.1
82	המשפט המפרש	3.1.4
84	המשפט הקיומי	3.2
85	המשפט הקיומי הגרוד (חסר המשלים)	3.2.1
86	המשפט הקיומי בעל ההשלמה התיאורית	3.2.2
87	המשפט הקיומי בעל ההשלמה הפרסונלית (הדטיבית)	3.2.3
90	המשפט הקיומי חסר הנושא יש	3.2.4
91	משפטי חג"ם	3.3
91	מילת החג"ם היא תואר הפועל / צירוף יחס	3.3.1
93	מילת החג"ם היא בינוני פעול / תואר	3.3.2
94	מילת החג"ם היא בינוני פועל / 'פעל'	3.3.3
95	מילת החג"ם היא שם עצם	3.3.4
97	המשפט החד-איברי	3.4
97	משפט חד-איברי בעל נושא נסיבתי או לוגי	3.4.1
98	משפט חד-איברי של נדר או שבועה	3.4.2
100	משפט חד-איברי של 'מעשה'	3.4.3
103	משפט חד-איברי של 'חומר'	3.4.4
103	משפט הייחוד	3.5
106	משפט הייחוד המדומה	3.6

4. התיאורים

108	הקדמה	4.0
108	תיאור המקום	4.1
108	תיאור המיקום	4.1.1
111	תיאור המוצא	4.1.2
111	תיאור היעד או הכיוון	4.1.3
113	תיאור מקום התנועה	4.1.4
113	פסוקית המקום	4.1.5
113	תיאור הזמן	4.2
113	תיאור נקודת הזמן	4.2.1
120	תיאור משך הזמן	4.2.2
121	תיאור התדירות	4.2.3
122	תיאור החזרה על הפעולה	4.2.4
123	תיאור הסיבה	4.3
123	צירופי יחס	4.3.1
124	פסוקיות סיבה	4.3.2
127	תיאור התכלית	4.4
127	צירופי יחס	4.4.1
127	פסוקיות תכלית	4.4.2
129	תיאור השוואה	4.5
129	צירופי יחס	4.5.1
130	פסוקיות השוואה	4.5.2
131	תיאור המידה, היתרון וההפלגה	4.6
131	תיאור המידה (או השיעור או הכמות)	4.6.1
133	תיאור היתרון	4.6.2
134	תיאור ההפלגה	4.6.3
135	תיאור המצב	4.7
136	תיאורים פנימיים שונים	4.8
136	תיאור האופן	4.8.1
137	תיאור הבלבדיות	4.8.2
139	תיאור הלבדיות	4.8.3
140	תיאור ההוספה	4.8.4

תוכן העניינים

140	תיאור ההוספה המוותרת	4.8.5
141	תיאור החלופה המוותרת	4.8.6
142	תיאורי המיעוט והסיוג	4.8.7
143	תיאור ה'סמך'	4.8.8
144	תיאור המכשיר, האמצעי או השליח	4.8.9
145	התיאור המגביר או המחליש	4.8.10
146	התיאור המבחין	4.8.11
147	תיאור המחיר	4.8.12
148	תיאור היחד	4.8.13
148	תיאור הדבר המוחלף	4.8.14
148	תיאור החלוקה (דיסטריבוטיבי)	4.8.15
148	'דטיבוס קומודי'	4.8.16
149	משפט התנאי	4.9
149	התנאי מובע באמצעות פסוקית תנאי	4.9.1
149	פסוקית התנאי פותחת ב'אם'	4.9.1.1
151	פסוקית התנאי פותחת בביטוי שונה מ'אם'	4.9.1.2
157	התנאי מובע באמצעות צירופים שמניים סוגיים	4.9.2
157	משפט תנאי מורכב	4.9.3
161	נספחים וחוברים	4.10
161	נספחים	4.10.1
162	חוברים	4.10.2

5. השלילה

167	'איך'	5.1
168	'איך' + נושא + נושא	5.1.1
170	נושא + 'אינו' + נושא	5.1.2
171	'לא'	5.2
	'לא' לשלילת משפט שנושאו או האוגד שלו פועל בצורת 'פעל'	5.2.1
172	או יפעל'	
173	'לא' לשלילת משפט חג"ם	5.2.2
173	'לא' לשלילת משפט שמני	5.2.3
177	'לא' לשלילה חוזרת (נשנית)	5.2.4

תוכן העניינים

180	'לא' לשלילת צירוף מקביל	5.2.5
182	'שלא' ('בלא') לשלילת צירוף לא-מקביל	5.2.6
183	שלילות אחרות	5.3
183	'לאו'	5.3.1
184	'אלי'	5.3.2
185	'בלי'	5.3.3
185	השם ה'שלילי' כלום	5.3.4
186	תוארי פועל 'שליליים'	5.3.5

6. הלוואים

188	הכמתים (כולל מספרים)	6.1
188	המספר המונה השלם	6.1.1
192	המספר המונה החלקי	6.1.2
193	המספר הסודר	6.1.3
194	מדידת דברים באמצעות 'יחידות מלאכותיות	6.1.4
194	מנייה דיסטריבוטיבית	6.1.5
195	הכמת 'כל'	6.1.6
197	כמתים אחרים	6.1.7
198	לוואי סומך – הסמיכות החכורה	6.2
199	'ידוע הסמיכות החכורה	6.2.1
199	צורת הרבים של הסמיכות החכורה	6.2.2
200	סמיכויות מחוברות בעלות גרעינים או לוואים זהים	6.2.3
201	סמיכות חכורה בתוך סמיכות חכורה	6.2.4
201	מיון הסמיכויות החכורות	6.2.5
204	הסמיכות הפרודה	6.3
205	מקרים של העדפת הסמיכות הפרודה	6.3.1
206	חיבור של סמיכויות פרודות בעלות גרעינים או לוואים זהים	6.3.2
207	סמיכות פרודה בתוך סמיכות פרודה	6.3.3
207	הסמיכות הכפולה	6.4
209	התואר/הבינוני	6.5
209	התואר/הבינוני הגרוד	6.5.1
210	בינוני + השלמה/הרחבה	6.5.2

211	לואי כינוי רמז וכינוי שאלה	6.6
211	'זה' ('זו', 'אלו'), 'הללו' – כינויי רמז לקרוב	6.6.1
212	'ההוא'/'הלז' – כינוי רמז לרחוק	6.6.2
212	'אותו' ו'בו ביום'	6.6.3
213	'איזה' ('איזו'), 'אלו', 'מה' – כינויי שאלה לוואיים	6.6.4
213	לואי צירוף יחס	6.7
214	פסוקית הזיקה (הלוואית)	6.8
215	הכינוי המוסב	6.8.1
218	זוקקים מיוחדים: 'כל', 'מי', 'מה', 'את'	6.8.2
220	זוקק + פסוקיות זיקה מקבילות	6.8.3
221	זוקק + פסוקית זיקה אחת מחוברת	6.8.4
221	פסוקית הזיקה המנותקת מהזוקק שלה	6.8.5
222	התמורות	6.9
223	התמורה המזהה	6.9.1
224	התמורה המפרשת	6.9.2
224	התמורה המפרשת ה'חזקה'	6.9.2.1
226	תמורה המפרשת ה'חלשה'	6.9.2.2
227	לואי תוכן (פסוקית תמורה)	6.9.2.3
227	התמורה המפרטת	6.9.3
229	התמורה המפרטת והמפרשת	6.9.4
229	התמורה המדגימה	6.9.5
229	התמורה המדגימה ה'חזקה'	6.9.5.1
230	התמורה המדגימה ה'חלשה'	6.9.5.2
231	התמורה המדגימה המהופכת	6.9.6
231	התמורה המטא-לשונית	6.9.7
231	התמורה המדמה	6.9.8
232	התמורה המורכבת	6.9.9
232	התמורה המקבילה (המחוברת)	6.9.10
232	התמורה המתארת	6.9.11
233	התמורה קודמת לגרעין	6.9.11.1
233	התמורה באה אחרי הגרעין	6.9.11.2

7. השימוש בה"א הידיעה

235	על שימושי השם כמכע	7.0
237	יידוע השם הספציפי – היידוע המצביע	7.1
237	האנפורה הישירה	7.1.1
238	השמטת ה"א הידיעה באנפורה הישירה	7.1.2
241	האנפורה העקיפה	7.1.3
241	השמטת ה"א הידיעה באנפורה העקיפה	7.1.4
242	היידוע הנסיבתי	7.1.5
243	השמטת היידוע הנסיבתי	7.1.6
244	היידוע הקטפורי	7.1.7
244	יידוע השם הסוגי	7.2
248	יידוע השם הלא-ספציפי	7.3
251	מסקנות	7.4

8. האיחוי, הברירה והניגוד

253	וי"ו החיבור כוי"ו האיחוי	8.1
253	איחוי של שני איברים	8.1.1
254	איחוי של שלושה איברים או יותר	8.1.2
259	וי"ו החיבור בראש משפט	8.1.3
262	'או'	8.2
264	וי"ו הברירה	8.3
264	בפסקיות תנאי	8.3.1
266	בלוואי מצמצם אחרי שם סוגי	8.3.2
267	לפני שם סוגי	8.3.3
267	במשפטים שליליים	8.3.4
268	במשפטי היתר ואיסור	8.3.5
268	הערה על הברירה המכלילה והמוציאה	8.3.6
269	שילוב של איחוי וברירה	8.4
271	שימושים נוספים של וי"ו החיבור	8.5
274	'אבל'	8.6
278	'אלא'	8.7
278	'אלא' הניגוד החלופי	8.7.1

תוכן העניינים

280	'אלא' המסבירה	8.7.2
281	'אלא' הדוחה השתמעות	8.7.3
281	ההתפתחות ההיסטורית של שימושי 'אלא'	8.7.4

9. המשפט החסר

283	מבוא	9.0
286	החיסור בפסוקית מקבילה	9.1
	החיסור על בסיס הותרת מרכיב מקביל אחד או יותר בפסוקית	9.1.1
287	החסרה	
287	החיסור במשפט התנאי השני המקביל	9.1.1.1
288	החיסור בצירוף זיקה תנאי שני מקביל	9.1.1.2
290	החיסור בפסוקית שאלה שנייה מקבילה	9.1.1.3
290	החיסור במשפטים מקבילים לא-תנאיים וחיוביים	9.1.1.4
291	החיסור במשפט מחובר לא-תנאי עם מילת השלילה 'אין' או 'לא'	9.1.1.5
293	החיסור על בסיס הוספת מרכיב בפסוקית החסרה	9.1.2
295	החיסור במשפט ה'מתקן'	9.2
296	החיסור בתשובה לשאלת פרטים	9.3
296	חיסור ברישה המתמלא מתוך הסיפה ולהפך	9.4
298	חיסורים סטרוקטורליים	9.5
298	חיסור הפועל 'אמר'	9.5.1
300	חיסורים אחרים הקשורים במסירת דיבור ישיר	9.5.2

10. הברדלי השימוש בין כינוי הגוף לכינוי הרמו

	ההבדל הכללי בין כינוי הגוף לכינוי הרמו והחוק הכללי של	10.0
301	האנפורה	
302	כינויי הגוף האנפוריים	10.1
302	כינוי רפלקסיבי: 'עצם' + כינוי גוף (כולל גוף ראשון ושני)	10.1.1
305	כינוי גוף שלישי דבוק בלא שימוש ב'עצם'	10.1.2
306	כינוי הגוף הפרוד 'הוא' לעומת ההתאם הדקדוקי אל הקודמן	10.1.3
306	הנשוא או האוגד הפועלי הוא פועל בצורת 'פעל' או 'פעל'	10.1.3.1
307	הנשוא בצורת הבינוני	10.1.3.2

תוכן העניינים

309	10.2	כינוי הרמז 'זה' (וכינויים אחרים)
309	10.2.1	רימוז חוץ-טקסטואלי
309	10.2.2	רימוז פנים-טקסטואלי לפנים
311	10.2.3	רימוז פנים-טקסטואלי לאחור
316	10.3	'הרי זה' לעומת 'הרי הוא' שבראש סיפה הלכתית
321		ביבליוגרפיה
331		מפתח המילים והעניינים